

Ad Absurdum

Een tijd terug werd aan Kees van Kooten en Wim de Bie gevraagd of ze zouden willen terugkomen om de actualiteit ouderwets op de hak te nemen. Hun reactie: "Nee, en wel hierom. Met onze sketches trokken we de actualiteit in het belachelijke. Dat kan niet meer. De actualiteit zelf is zo belachelijk geworden dat persiflages niet meer worden begrepen." Dat herken ik helemaal. Ik voel me soms alsof ik figurant ben in een absurdistische eenakter. Het deprimeert me en het komt mijn functioneren niet ten goede. Dat laatste komt omdat het ICT-absurdisme waar ik mee te maken krijg mijn professionele *unique selling point* teniet doet. U moet weten, ik ben intellectueel aartslui en luiheid is mijn geheim. Luiheid loont, althans in de ICT en tot voor kort. Ik ontdekte de kracht van luiheid toen ik als jonge ICT professional doorkreeg dat het verkopen van gebakken lucht de norm is en dezelfde dingen onder een andere naam steeds weer terugkomen. Maar luiheid is natuurlijk gevaarlijk als er echt iets nieuws komt, zeg eh..., Object Oriëntatie. Of Internet. Om te voorkomen dat ik door mijn luiheid de boot zou missen of me in allerlei zaken zou moeten verdiepen zocht ik mijn toevlucht in een ouroude techniek: de *Reductio Ad Absurdum*. De truc daarbij is dat je een bewering of een *hype* bestrijdt door hem heel serieus te nemen; zo serieus dat het resultaat belachelijk is. Het is een intellectuele vorm van judo waarbij de tegenstander zich door zijn eigen kracht tegen de mat werkt.

Ik geef een voorbeeld. In de jaren negentig was het front-end product Uniface extreem populair – zie de DB/M's uit die tijd. Het succes van Uniface was gebaseerd op de mogelijkheid om allerlei data(base)platforms te ondersteunen; van RDBMS'en via C-ISAM file management systemen tot zelfs platte bestanden. Voor veel bedrijven die toen al een grote hoeveelheid datalegacy hadden, was dit *an offer they could not refuse*. Als consultant had ik soms veel plezier van de volgende aanpak. Ik vertelde mijn klanten dat het toch wel briljant was dat een klein Nederlands bedrijf er in was geslaagd om in korte tijd te doen wat nog nooit was gepresteerd: het ontwikkelen van een database (meta) optimizer die tegen allerlei data-omgevingen optimaal aantrapte. Dat had in de USA toch twee decennia gekost en dan werkte het maar voor één RDBMS product. Ging men nadenken dan legde ik uit dat Uniface natuurlijk helemaal geen optimizer had en vaak allerlei performanceproblemen opleverde. Ander voorbeeld. Toen we met ons bedrijf FAA Partners begonnen hadden we veel last van een concurrent genaamd Utopics, die net als wij flexibele systemen verkocht. Flexibiliteit was toen een kleine

hype en database-onafhankelijkheid was daar een uiting van. Het verhaal van Utopics was, kort samengevat: "alles kan". *Ons* verhaal was dat flexibiliteit op ICT-gebied alleen te bereiken is als je bereid bent om diep na te denken en harde keuzes te maken: de flexibele architectuur als *contradictio in terminis*. Dat was natuurlijk een wat minder gemakkelijk verhaal. Wat dan vaak hielp was wederom de extreme positie. "Wilt u een echt flexibel systeem voor een prikkie? Geen probleem. Koop MS-Word en alles kan. Ook dat leidde soms tot nadenken."

Maar die mooie tijden zijn voorbij. Nu word ik regelmatig geconfronteerd met absurdistische standpunten van andere mensen die echter bloedserius zijn. Zo werd een tijdje terug een systeem dat wij hadden gebouwd ge-audit door het bedrijf Atos dat het in beheer zou nemen. Grootste punt van kritiek: "het systeem is niet modulair opgezet want er wordt in de database gebruik gemaakt van verwijzende sleutels." Hoe idioot moet je zijn om zo iets te denken – laat staan op te schrijven? Nadat we van de verbazing bekomen waren hebben we gemeld dat het de schuld van de klant is, die het tegen ons advies in héél belangrijk vindt dat elke factuur moet verwijzen naar een debiteur. We hebben wel toegegeven dat we zelf de fout hebben gemaakt om meerdere gegevenssoorten in één tabel te proppen. Een andere: topconsultant Gartner geeft een klant van ons in overweging om te kiezen voor XML databasetechnologie. Argument: bij XML databases heb je geen databasereorganisatie als de gegevensstructuur verandert. Wat zeg je op zo iets? Niets. Ik had natuurlijk mijn oude argument uit de kast kunnen halen om dan meteen maar te kiezen voor MS-Word als DBMS, maar iets zei me dat men anno 2009 de ironie niet meer zou herkennen.

Uiteindelijk zal de wal het schip wel weer keren. Uniface is overgenomen door Compuware en uit beeld verdwenen. Utopics is overgenomen door Ordina en er geluidloos in opgegaan, wat veel rechtszaken met teleurgestelde klanten heeft geschied. Wat er met Atos en Gartner gebeurt zal de tijd leren. Eind goed al goed? Niet echt, want de oprichters van Uniface en Utopics zijn met vele miljoenen vertrokken naar de eeuwige golfvelden terwijl ondergetekende voortploetert. Koot & Bie hebben gelijk: de realiteit is zijn eigen persiflage en niemand lacht meer.

René Veldwijk

Dr. R.J.Veldwijk (rene.veldwijk@faapartners.com) is partner bij FAA Partners, een onderdeel van de Ockham Groep.